

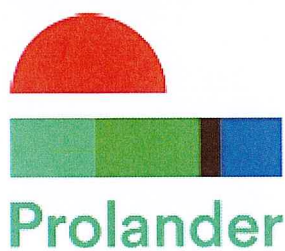

Prestatieovereenkomst 2025

Provincie Groningen – Prolander

28 januari 2025 | versie vastgesteld door GS op 4 februari 2024

| auteur: Prolander

Prestatieovereenkomst 2025

Provincie Groningen - Prolander

Ondertekening 14 februari 2025,

Opdrachtgever

De heer H. Emmens, gedeputeerde Groningen

A handwritten signature in brown ink, consisting of a large, stylized 'H' followed by a horizontal line and a small 'M'.

Opdrachtnemer

Mevrouw E.M. van Everdingen, directeur Prolander

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'E' followed by a horizontal line and a small 'M'.

Voorwoord

Voor u ligt de Prestatieovereenkomst 2025 (PPO) tussen opdrachtgever provincie Groningen en opdrachtnemer Prolander. In deze PPO leggen we vast welke activiteiten Prolander in 2025 zal ondernemen in het landelijk gebied in Groningen met een doorkijk tot en met 2028.

Prolander werkt in opdracht van de provincie aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in Groningen. Deze opdracht wordt waar mogelijk gecombineerd met maatregelen uit de Kader Richtlijn water. Hiermee willen het Rijk en de provincies de natuur de komende jaren verder versterken en verbeteren om de instandhoudingsdoelen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn te realiseren.

De kennis en ervaring van Prolander zorgt ervoor dat vanuit de provincie ook vanuit andere programma's belangstelling is voor de inzet van Prolander voor opgaves in het landelijk gebied. In de afgelopen periode is intensief met de provincie gewerkt aan het in kaart brengen van de opgave in het kader van de transitie Landelijk Gebied. Met het besluit van het Rijk om niet verder te gaan met het Nationaal Programma Landelijk Gebied en het schrappen van de middelen die hiervoor beschikbaar zouden komen is de opgave echter niet verdwenen. Onder de naam Toekomst Landelijk Gebied zal de provincie hier in 2025 vorm aan geven en zal de rol van Prolander in deze opgaves verder worden uitgewerkt.

In al onze opgaves speelt de landbouw een belangrijke rol. Voor de realisatie van het NNN is vrijwilligheid de basis. Door kavelruilen en bedrijfsverplaatsingen kunnen we realisatie van NNN mogelijk maken en aantrekkelijke voorstellen bieden aan de landbouw. Onze jarenlange aanwezigheid geeft daarbij veel vertrouwen. Bij onze uitvoeringsprojecten kijken we ook naar de belangen van de landbouw. Zo kan hydrologisch systeemherstel ook bijdragen aan betere landbouwgrond en kunnen we met de inrichting van natuurgebieden ook werkzaamheden op landbouwkavels meenemen.

Belangrijkste uitgangspunt is dat we het samen doen. Er zijn vele gebruikers van het landelijk gebied. Prolander ontwikkelt en realiseert projecten samen met bewoners, gebruikers, eigenaren en andere belanghebbenden. Hierbij komen diverse, soms ook conflicterende belangen samen: van landbouw, voedselproductie en waterberging tot ruimte voor recreatie en natuurgebieden. We hebben oog en oor voor deze belangen en begrip voor de onzekerheden die dat met zich meebrengt. De kennis van Prolander over het landelijk gebied in Groningen helpt hierbij: wij weten wat er speelt en kunnen hier rekening mee houden.

Naast de toenemende complexiteit van de opgaves zullen in 2025 de krappe arbeidsmarkt een grote rol spelen in het werk van Prolander. Dit speelt ook bij de organisaties waarmee we nauw samenwerken, zoals gemeentes, waterschappen en terreinbeherende organisaties. Net als in voorgaande jaren pakt Prolander de uitdagingen die dit met zich meebrengt met beide handen aan, waardoor we vol vertrouwen aan de slag zullen gaan in 2025!

Inhoudsopgave

1. Inleiding en samenvatting.....	5
2. Groningen: projecten en opdrachten	7
3. Doelstellingen en ambities	13
4. Arbeidsinzet	14
5. Financiering van inrichting en grond	16
6. Risico's.....	18
BIJLAGE 1: Resultaten en mijlpalen 2025 (excl. SKNL).....	18
BIJLAGE 2: Contract-tekst	23
BIJLAGE 3: Kader en achtergrond werkzaamheden Prolander	27
BIJLAGE 4: Aanvullende betaalde uren en opdrachten	29
BIJLAGE 5a: Begroting opdrachten, details provinciale boeking en Programma's ..	31
BIJLAGE 5b: Begroting opdrachten, details programma's	33
BIJLAGE 6: Opdrachttuitbreidingen	34
BIJLAGE 7: Meerjarige mijlpalen, stand november 2024.....	35
BIJLAGE 8: Kaart regio's en projecten.....	37

1. Inleiding en samenvatting

In het landelijk gebied van Groningen wordt door Prolander gewerkt aan de realisatie van NNN vanuit vier regio's: Noord (Medenertilsterpolder), Oost (Westerwolde), Centraal en West (Zuidelijk Westerkwartier). Binnen de deelprogramma's wordt nauw samengewerkt tussen de provincie en Prolander, inclusief de vele andere betrokkenen die in beide organisaties en bij de gebiedspartners actief zijn in de projecten.

Naast het werk in de regio's, werkt Prolander in twee zogenaamde bundels. De bundel Grond bevat de administratie van aankoop/verkoop en het beheer van de gronden die Prolander tijdelijk namens de provincie in bezit heeft. De bundel Natuur betreft het adviseren van de provincie omtrent natuurherstelmaatregelen, monitoring en de voortgangsregistratie VRN die behoort bij het NNN.

Daarnaast levert Prolander inzet bij aanvullende opdrachten, zoals bijvoorbeeld de Landschapswerkplaats (Nationaal Programma Groningen), het Agroprogramma, Bos&Hout en Vissen voor verbinding. Dit zijn projecten die bijdragen aan natuurontwikkeling en landschapsbeheer, maar die niet tot de realisatie van het NNN behoren. De omvang van de aanvullende opdrachten groeit. De opdrachten zijn aanvullend in de zin dat de ureninzet hiervoor niet ten koste gaat van de uren die beschikbaar zijn voor de realisatie van NNN.

Per gebied, bundel en opdracht worden in deze prestatieovereenkomst acties, prestaties en mijlpalen vastgelegd, inclusief het benodigde budget en geraamde uren voor 2025, met een meerjarendoorkijk tot en met 2028.

Grond en ambities

Om de doelen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) te realiseren, is beschikbaarheid van de grond essentieel. Naast particulier beheer en aankoop, wordt ingezet op verkrijgen van ruilgrond. Door middel van ruilgrond kan de als natuur begrensde grond worden verkregen en vervolgens worden ingericht. Dit biedt tegelijkertijd voor de landbouw perspectief. Op de huidige grondmarkt is het noodzaak samen met de provincie en gebiedspartners creatieve oplossingen te zoeken. In 2025 is het onze ambitie om 115 hectare NNN aan te kopen en te verkopen, en daarnaast 100 hectare ruilgrond aan te kopen en te verkopen. In het kader van de toekomst landelijk gebied is de aankoopambitie gesteld op 300 hectare.

Inrichting

Volgens de huidige planning wordt in de periode 2025 tot en met 2027 in totaal 850 hectare ingerichte NNN gerealiseerd. Deze opgave wordt grotendeels via Prolander gerealiseerd maar ook via SKNL en derde partijen.

In 2025 investeren we ruim € 16,7 miljoen in het landelijk gebied van Groningen, waarvan ruim 8,8 miljoen is geraamd voor de inrichting. Voor een deel van deze investeringen worden (Europese) subsidiemiddelen benut, waaronder EU-POP3, EU-INTERREG en Waddenfonds.

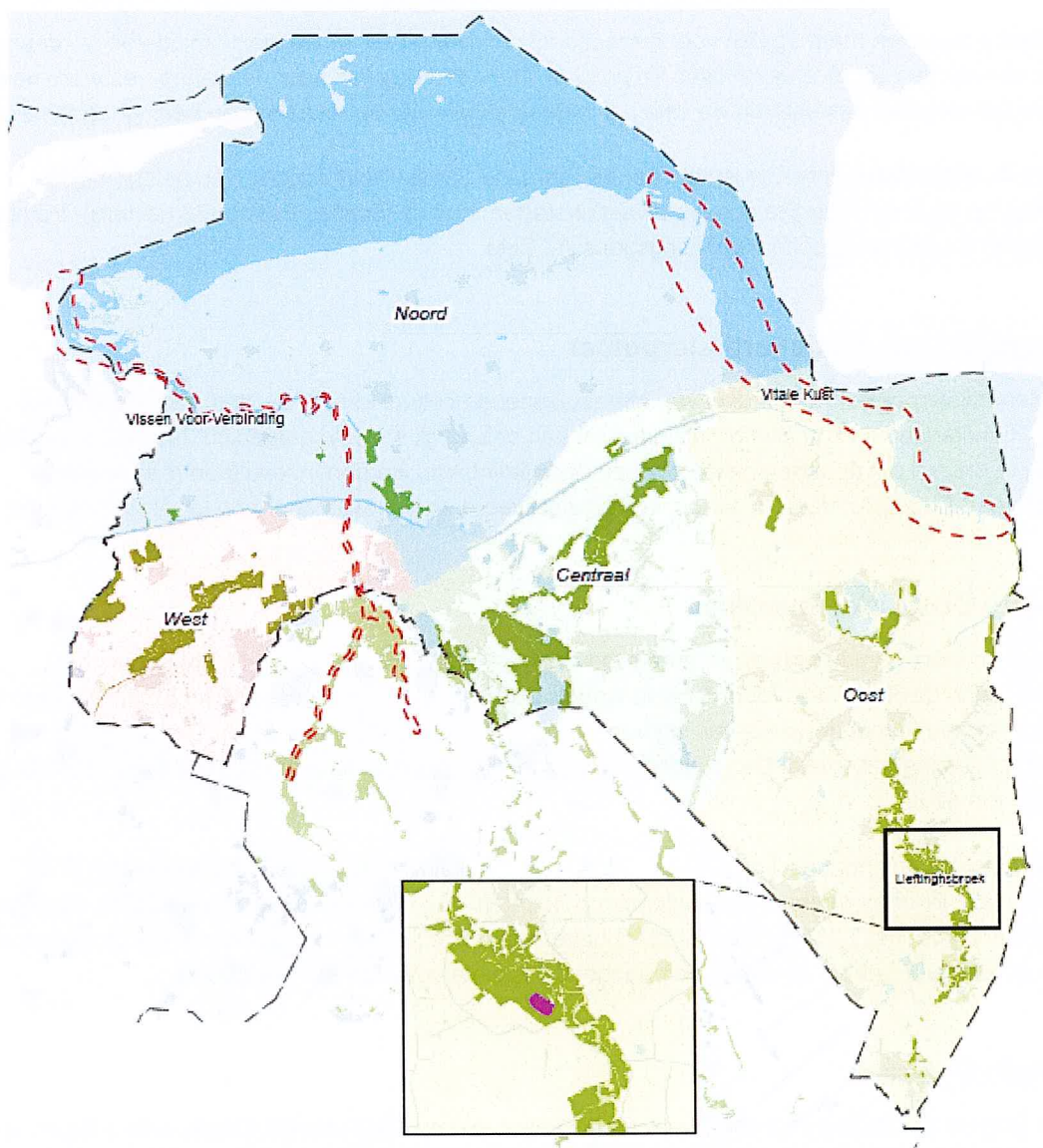
Door Prolander worden deze subsidies aangevraagd en wordt naleving van de subsidievoorwaarden, declaraties en de verantwoording bewaakt. Dankzij deze subsidies en door bijdragen aan de inrichtingsprojecten vanuit vooral waterschappen en gemeenten, staat tegenover de lasten ruim € 2,7 miljoen aan opbrengsten.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de plannen per regio, bundel en aanvullende opdracht omschreven. In hoofdstuk 3 worden concreet de doelstellingen en ambities benoemd, het gaat dan vooral om de hectares te verwerven, te verkopen en in te richten. Hoofdstuk 4 geeft een toelichting op de benodigde arbeidsinzet in uren. De financiering van inrichting en grond wordt in hoofdstuk 5 toegelicht. De focus is op het jaar 2025, met een doorkijk tot en met 2028. In hoofdstuk 6, ten slotte, zijn de belangrijkste risico's opgenomen die horen bij de uitvoering van onze opdracht.

2. Groningen: projecten en opdrachten

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen de opdracht voor 2025 toegelicht, met een doorkijk tot en met 2028. We volgen de indeling van het Programma Landelijk Gebied in de regio's en aanvullende projecten (zie kaart). Per regio, project en bundel zijn details beschikbaar in de opdrachten vanuit de provincie en de bijbehorende offertes vanuit Prolander.

Figuur 1. De Groningse regio's en projecten (zie ook bijlage 8)

2.1 Regio West: Zuidelijk Westerkwartier

Het project Zuidelijk Westerkwartier is in zowel oppervlakte als ureninzet voor Prolander een 'groot' project. Doel van het project gebiedsontwikkeling ZWK is om in een integrale gebiedsaanpak de natuur- en wateropgaves te combineren met onder andere landbouwstructuurverbetering, recreatie, landschapsherstel en leefbaarheid. De opdracht aan Prolander komt voort uit de door de provincie Groningen en het waterschap Noorderzijlvest opgestelde 2e Projectnota (december 2017). Hier wordt de NNN-opgave gecombineerd met de wateropgave (KRW) vanuit het Waterschap.

Nadat in de afgelopen jaren de werkzaamheden in de Drie Polders (circa 180 hectare NNN, Polders de Dijken Bakkerom (circa 200 hectare NNN) en de Lettelberterbergboezem (100 ha voor waterberging, landbouw en natuur) werden opgeleverd, gaat in 2025 de aandacht uit naar het Dwarsdiep met een totale opgave van 590 hectare die van groot belang is voor de waterveiligheid. Het inrichtingsplan hiervoor zal begin 2025 worden afgerond, nadat ook het bestek gereed is kunnen de werkzaamheden worden aanbesteed. Uitvoering in Dwarsdiep is nog afhankelijk van de duurzame beschikbaarheid van gronden.

Daarnaast werken we maatregelen voor recreatie uit en inventariseren we welke middelen we daarvoor kunnen aanwenden via diverse fondsen en partijen. Om het draagvlak voor de plannen en wijze van uitvoering te vergroten, investeren we veel tijd in gesprekken met betrokkenen en belanghebbenden.

Voor het Zuidelijk Westerkwartier is het voor de realisatie van de NNN opgave van belang om in aanvulling op de al omvangrijke opgave alvast te starten voor de locaties Pasop (88 hectare), Bombay (58 hectare) en de ecologische verbindingszone A7 Zuid.

2.2 Regio Noord: Medenertilsterpolder

De Medenertilsterpolder is onderdeel van het eeuwenoude cultuurlandschap Nationaal Landschap Middag Humsterland en kan zich ontwikkelen tot een belangrijk weidevogelgebied. In 2023 is besloten een pilot te starten om te onderzoeken of deze doelstelling kan worden ingevuld door agrarisch natuurbeheer. Deze pilot duurt 3 jaar en wordt gefaciliteerd en begeleid door provincie en Prolander.

2.3 Regio Oost: Westerwolde

In Groningen Oost is in de afgelopen jaren rond Westerwolde gewerkt aan de inrichting van het landschap rond de Ruiten Aa. Hiervoor is inmiddels 2500 hectare NNN ingericht. In 2025 vervolgen we de werkzaamheden met de voorbereiding van de inrichting van 3 NNN gebieden: Geeselerberg, 't Stobke en Ellersinghuizerveld. De gronden hiervoor zijn inmiddels duurzaam beschikbaar, in totaal gaat het hierbij om 42 ha.

In Regio Oost ligt ook het Liefstingsbroek, Over de meetpilot en hydrologische maatregelen in dit gebied is meer te lezen onder de aanvullende opdrachten. Het voornemen is om in 2025 de opgaves rond Westerwolde, het Liefstingsbroek en opgaves die mogelijk nog voortkomen uit het programma Toekomst Landelijk gebied tot een samenhangende opgave voor dit hele deelgebied.

2.4 Regio Centraal

In 2024 ging de de aandacht uit naar de Polders Oosterland en Lappenvoort. Deze polders liggen op het grensgebied van Groningen en Drenthe met voor het project beide provincies als opdrachtgever. Uit praktisch oogpunt is afgesproken dat de opdracht aan Prolander door de Provincie Groningen wordt verstrekt en vanuit Prolander wordt aangestuurd als onderdeel van Groningen-Centraal.

De polders die onderdeel uitmaken van het natuurnetwerk zullen de komende jaren worden ingericht door provincie(s). In de benedenloop van de Drentsche Aa zullen de polders natter worden zoals ze dat van oorsprong ook waren. De polders behouden hun functie als noodwaterbergingsgebied. In 2025 zal het definitief ontwerp en het bestek worden afgerond, waarna de vergunningenprocedure in 2026 doorlopen zal worden. De verwachting is dat in 2027 kan worden gestart met de inrichting van het gebied. In 2025 zal daarnaast worden gestart met het schetsontwerp voor de locatie Steen. Met de inrichting van deze locatie met een oppervlakte van 33 ha kan het natuurgebied Westerbroek robuuster worden gemaakt.

Nieuw is het project Wolfsbarg-Semslinie, een project waarbij de provincies Groningen en Drenthe gezamenlijk opdrachtgever zullen zijn. De opdracht wordt op dit moment nog verder uitgewerkt door de provincies, de hiervoor benodigde capaciteit is vooralsnog 50/50 opgenomen in de ramingen van beide provincies. We zullen starten met de invulling hiervan als de opdracht rond is.

2.5 Bundel Natuur

De Bundel Natuur omvat jaarlijks terugkerende opdrachten voor Prolander. Hierbij verzorgt Prolander voor de Subsidieregeling Natuur en Landschap het begeleiden van aanvragers en het adviseren over aanvragen voor (particulier) natuurbeheer. Prolander verzorgt ook de monitoring van een aantal beleidsdoelen. Dit betreft de prestaties op de volgende vijf beleidsdoelen: landbouw, verdroging, NNN-verwerving, NNN-inrichting en beheer. Per beleidsdoel wordt vastgelegd en verantwoord welke voortgang is gerealiseerd.

Voor Natura2000 werkt Prolander aan de volgende onderdelen:

- Actualisatie van de Natura2000 beheerplannen
- Habitattypenkaarten
- Veldbezoeken
- GIS-databeheer
- Voortgangsrapportage natuurherstelmaatregelen
- Uitvoering Natura2000 onderzoeksopgaves.

Tot slot wordt binnen deze bundel gewerkt aan de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur (VRN). Dit betreft het verzamelen en rapporteren over de voortgang van de verwerving, inrichting en beheer van het NNN aan het Rijk.

2.6 Bundel Grond

De werkzaamheden voor het beschikbaar krijgen van grond voor inrichting zijn onderdeel van de integrale inrichtingsprojecten **in de vier regio's**. In de Bundel Grond wordt het aankoopproces gefaciliteerd en verantwoord, dat wil zeggen de voorbereiding, uitvoering en afhandeling van concrete grondtransacties en de bijbehorende investering. Daarnaast valt onder deze bundel de exploitatie en het beheer van voor ruiling gekochte percelen en het bijbehorende administratieve beheer. Ook zijn in deze bundel de verkoop van natuur, gebouwen en ruilgrond geprogrammeerd.

2.7 Aanvullende opdrachten

In 2025 werkt Prolander aan de opdrachten Vissen voor Verbinding, Stikstof Liefstingsbroek, Bos&Hout, Vitale Kust, het Agroprogramma, de Landschapswerkplaats als onderdeel van Toukomst/Nationaal Programma Groningen en Toekomst Landelijk gebied. De opdrachten zijn gebaseerd op offertes, de ureninzet is aanvullend op de reguliere formatie die Prolander beschikbaar heeft voor Groningen en worden apart gefinancierd en gefactureerd.

Vissen voor Verbinding

Het project Vissen voor Verbinding heeft als doel om de watersystemen van Waddenzee, Lauwersmeer en Groningse en Drentse beken met elkaar te verbinden door het wegnemen van barrières voor trekvis. Deze maatregelen moeten er toe leiden dat de populatie van trekvis, zoals de zeeforel, kan toenemen en de regio aantrekkelijker wordt voor sportvisserij en toerisme. Een belangrijk element van dit project is de subsidie van het Waddenfonds.

Gedurende de looptijd van het project organiseert Prolander afstemming tussen de deelprojecten die door de projectpartners worden uitgevoerd. Ook wordt advies uitgebracht aan projectpartners over de financieel-administratieve en inhoudelijke aspecten van de Waddenfonds-subsidie. Een belangrijke taak voor Prolander is het verzorgen van de verantwoording van de subsidie van het Waddenfonds. In 2024 is een wijzigingsverzoek ingediend bij het Waddenfonds waardoor de looptijd van het project wordt verlengd.

Stikstof Liefstingsbroek

De Raad van State heeft in 2019 een streep gezet door de landelijke programmatische aanpak van stikstof (PAS). Hierdoor is ook acuut de vergunningverlening voor onder andere de landbouw gestopt. Hierdoor zitten sindsdien veel bedrijven in grote onzekerheid. Om hiervoor oplossingen te vinden en de natuur te herstellen, heeft de provincie Groningen in december 2020 de Adviescommissie Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) Stikstof Liefstingsbroek ingesteld.

De adviescommissie heeft de opdracht om de provincie te adviseren over oplossingsrichtingen om de instandhoudingsdoelstellingen voor natuur in het Liefstingsbroek te bevorderen én een toekomstbestendige positie voor de landbouw te realiseren. De adviescommissie wordt ondersteund door Prolander. In 2025 zal het eindadvies van de commissie worden opgeleverd.

Bos & Hout

De provincie Groningen wil met het Uitvoeringsprogramma Bos & Hout in de periode tot en met 2030 meer bos, bomen en groen realiseren. Prolander is verantwoordelijk voor alle activiteiten van aankoop tot op de markt zetten van de nieuw ingerichte bospercelen en de administratieve en financiële afhandeling van de projecten. Hieronder valt ook het bewaken van de voortgang van de projectopdracht. Hierbij hoort ook de overall projectorganisatie, zoals de financiële en projectadministratie, het organiseren van een project-/overlegstructuur en het ondersteunen van de provinciale trekker bij het maken van de voortgangsrapportages.

Gelet op de beperkte omvang van de opgave en de ligging van de in te richten percelen in de deelgebieden zal in 2025 worden onderzocht of de percelen voor wat betreft de aansturing kunnen worden ondergebracht in de deelgebieden. In 2025 werkt Prolander aan de inrichting van Vriescheloo (14 hectare).

Agroprogramma

Prolander wordt ingaande 2022 ingezet binnen het Agroprogramma van de Provincie Groningen en daarbinnen het deel 'versterken bedrijfsgebouwen'. Dit deel sluit goed aan op de kennis en kunde van Prolander. Prolander wordt daarbij door de provincie ingeschakeld voor:

- onderzoeken van perspectief voor de agrarische onderneming op dezelfde of een andere locatie;
- eventuele taxatie van bedrijfsgebouwen, opstallen en kavels;
- advisering bij en begeleiding van eventuele (grond)transacties.

De positie die Prolander hierbij heeft, is die van een adviseur die met de betrokken ondernemer meedenkt. Een en ander leidt tot een advies van Prolander aan betrokken partijen. De feitelijke inzet is ad hoc op basis van kansen en mogelijkheden.

Landschapswerkplaats Toukomst

Onder de vlag van Nationaal Programma Groningen, een samenwerkingsverband tussen provincie Groningen, gemeenten en Rijk om te investeren in de brede welvaart in de provincie Groningen, is in 2020 het programma Toukomst gelanceerd. In het kader hiervan is aan Groningers gevraagd om met vernieuwende en creatieve voorstellen te komen over wat zij belangrijk vinden voor het leven, wonen en werken in Groningen. Voor de ideeën met een landschappelijke component is een plan van aanpak opgesteld: de Landschapswerkplaats.

Op 13 oktober 2022 verstrekte de provincie een meerjarige betaalde opdracht aan Prolander voor de opzet en uitvoering van de Landschapswerkplaats in opdracht van het Nationaal Programma Groningen.

In 2024 is de werkplaatsagenda afgerond waarin is vastgelegd op welke manier de ideeën van initiatiefnemers verder gebracht zullen worden. In 2025 zal de verkenningsfase worden afgerond en worden gestart met de planvormingsfase. Meer informatie over het type initiatieven en de projecten die worden uitgewerkt in de landschapswerkplaats is te vinden op de site <https://www.landschapswerkplaats.nl>.

2.8 Advisering en programmering

Jaarlijks verzorgt Prolander de planning van activiteiten/resultaten/mijlpalen, de programmagelden en de ureninzet van de PPO. Ook levert Prolander de daarbij horende verantwoordingsrapportages (PPOV). Maandelijks worden voor de provincie financiële rapportages opgesteld (PMV). Ook wordt geadviseerd en ondersteund bij de provinciale jaarrekening en accountantscontrole. Daarnaast zijn er de voortgangsoverleggen en advisering op programmaniveau en worden maandrapportages geleverd.

Onder 'programmering' valt ook het ontwikkelen van professionaliteit en deskundigheid van Prolander, waarin samen wordt opgetrokken met de provincie. Prolander levert advies in bijvoorbeeld de vraagstukken rond stikstof en het landelijke Programma Natuur. Ook de voorbereiding en het inregelen van nieuwe (aanvullende) opdrachten hoort bij de taken van het 'programma'. Hierbij kan gedacht worden aan nieuwe projecten die voortkomen uit Toekomst Landelijk Gebied, of de verkennende gesprekken die worden gevoerd met VLOED.

2.9 Projectcommunicatie

Prolander is verantwoordelijk voor de projectcommunicatie en stelt een vast team samen met één vast aanspreekpunt. Voor alle deelgebieden stellen wij in afstemming met (de communicatieprofessionals van) de gebiedspartners een communicatieplan op en voeren dit plan uit. De aanpak is maatwerk sluit optimaal aan bij eigenschappen en kenmerken van het betreffende gebied en haar inwoners. De gebiedspartners bundelen hun krachten om er gezamenlijk een (communicatief) succes van te maken. Een ieder draagt vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid een steentje bij. Of het nu gaat om een strategie, plan of product. De eindgebruiker staat altijd centraal. Welke (informatie)behoefte, vragen en zorgen hebben zij? We informeren belanghebbenden en belangstellenden proactief, maken dilemma's en risico's bespreekbaar en lichten keuzes toe. Zo creëren we een voortdurende stroom aan relevante, actuele en toegankelijke content die inspireert en die uitnodigend is. Per mijlpaal, resultaat of actie onderzoeken we via welke afzender(s), welke kanalen (website, nieuwsbrief en/of social media) en in welke vorm we betrokkenen het beste kunnen bereiken. Hierbij houden we telkens rekening met de bestuurlijke wensen en gevoeligheden. In uitingen wordt de provincie Groningen altijd als opdrachtgever genoemd. En leggen we de verbinding met de opgave voor het ontwikkelen van het Natuurnetwerk Nederland. Maximaal begrip en draagvlak onder betrokkenen realiseren we door stakeholders van begin tot eind in het (communicatie)proces te betrekken. Verschillen in perspectief zijn onderwerp van

gesprek. Zo bouwen we aan vertrouwen. De gebiedspartners zijn in de lead als het gaat over de communicatie over hun werkzaamheden in de deelgebieden.

3. Doelstellingen en ambities

De hoofdpoging van Prolander is het opleveren van ingerichte hectares natuur binnen het NNN. In onderstaande tabel zijn de te realiseren prestaties voor de periode 2025 – 2028 per thema weergegeven. Die worden grotendeels via Prolander opdrachten gerealiseerd maar ook via SKNL en derde partijen. Vóór met inrichten kan worden begonnen, is het noodzakelijk dat de grond daarvoor beschikbaar is. Dit is te realiseren via particulier beheer (met de regeling SKNL), ruilen en aankopen.

Beleidsprestatie	Ambitie 2025-2028	Verwachting 2025	Verwachting 2026	Verwachting 2027	Verwachting 2028
NNN aankopen	460	115	115	115	115
NNN SKNL					
NNN verkopen	345	115	115	115	
Ruilgrond aankopen	320	100	100	60	60
Ruilgrond verkopen	550	100	150	150	150
Bos&Hout aankopen	49	12	13	12	12
Bos&Hout verkopen	60	15	15	15	15
Stikstof aankopen	2	2			
Stikstof verkopen	173	164	5	4	
TLG aankopen	900	300	200	200	200
TLG verkopen	700	100	200	200	200
NNN inrichting	Zie hieronder				

NNN inrichting per programma	Ambitie 2025-2027	Verwachting 2025	Verwachting 2026	Verwachting 2027
West	762		45	717
Noord	21			21
Oost	67		67	
Centraal				
Totaal	850		112	738

Verwachting na 2027
953
128
229
217
1.526

Bron: businesscase provincie Groningen en VRN2024

Voor aankopen heeft Prolander te maken met omstandigheden waar slechts deels op is te anticiperen of invloed op is uit te oefenen. Vanuit professioneel opdrachtnemerschap en in overleg met de provincie spant Prolander zich maximaal in naar grondeigenaren om de gestelde doelen te halen via deelname aan particulier beheer, ruil of verkoop. Maar soms zijn er onverwachte bezwaren vanuit de directe omgeving. Het vinden van gedragen oplossingen is daarmee een belangrijk speerpunt. Dat geldt voor de plannen die worden gemaakt, maar ook voor individuele situaties. Het besluit om wel of niet deel te nemen, te ruilen of te verkopen, is uiteindelijk aan de betreffende grondeigenaar. Vandaar dat de oppervlaktes in de tabel geen resultaatverplichting kunnen zijn.

Doelstellingen kunnen ook worden gerealiseerd via particulier beheer (SKNL). Hierbij is de grote afhankelijkheid van de opstelling van de betreffende grondeigenaren nog sterker. Soms is sprake van langere doorlooptijden om tot een uiteindelijke overeenkomst te komen. Daarom zijn prognoses voor particulier beheer vanuit Prolander niet gekwantificeerd.

4. Arbeidsinzet

Door prioritering en aanvullende betaalde opdrachten is evenwicht bereikt tussen de gevraagde inzet van Prolander en de regulier voor de PPO beschikbare 23.250 uur. Voor de reguliere opdrachten is in totaal 27.032 uur geraamd. Een deel van deze uren wordt gedekt uit betaalde uren van het Waterschap Noorderzijlvest binnen het Zuidelijk Westerkwartier (600 uur) en uit bundel N2000 (1.455 uur).

De arbeidsinzet op de reguliere opgaves en huidige aanvullende opdrachten loopt de komende jaren terug. Dit komt omdat nu alleen de concrete opgaves zijn geraamd, de terugloop biedt ruimte voor nieuwe opgaves en opdrachten waarvoor nu de eerste verkenningen al plaatsvinden. Voor het Zuidelijk Westerkwartier is de inschatting dat om invulling te geven aan de door de provincie geformuleerde wensen vanaf 2026 circa 3.000 uur extra nodig zou zijn. Ook de uitwerking van opgaves, onder andere volgend uit TLG of het programma VLOED, zal naar verwachting een aanvullende vraag naar inzet met zich meebrengen.

Programma / bundel		Uren 2025	Uren 2026	Uren 2027	Uren 2028
Reguliere opdrachten	West - ZWK	10.520	10.120	9.720	9.570
	Noord	460	420		
	Centraal	4.640	4.075	4.120	3.875
	Oost	1.579	1.413	818	
	Bundel Grondzaken	5.400	5.400	5.400	5.400
	Bundel Natuur	1.833	1.333	1.233	1.233
	Advisering en Programmering	1.600	1.600	1.600	1.600
	Vitale Kust	150	110		
	Grauwedijk-Overschield		400	400	
	Nieuwe opgaves	650	650	650	650
	Subtotaal	26.832	25.521	23.941	22.328
Aanvullende opdrachten	Stikstof Groningen (Liefstinghsbroek)	3.070	2.970	2.970	
	AGROprogramma Groningen	70	70	70	
	Vissen voor verbinding	850	745	285	285
	Bos&Hout-Groningen	1.126	1.076	976	
	Toukomst Groningen	7.246	4.143	1.972	1.365
	Subtotaal	12.362	9.004	6.273	1.650
TOTAAL		39.194	34.525	30.214	23.978

Dekking Prolanderuren	Standaard Prolander uren	23.250	23.250	23.250	23.250
	Nieuwe opgaves (TLG)	650	650	650	650
Dekking aanvullende opdrachten	Toukomst Groningen	7.246	4.143	1.972	1.365
	ZWK	600			
	Bundel Natuur N2000 beheerplan	600			
	Vissen voor verbinding	850	745	285	285
	Stikstof Liefstinghsbroek	3.070			
	AGROprogramma	70			
	Bos&Hout	1.126			
	Groningen Centraal	855			
	Totaal	38.317	28.788	26.157	25.550
	Over / -tekort	-877	-5.737	-4.057	1.572

De huidige raming is gebaseerd op de vraag vanuit de provincie resulteert in 877 uur die op dit moment niet gedekt zijn. Bij het opstellen van de voortgangsrapportage PPO in het voorjaar zal samen met de Provincie worden bepaald of herprioritering van uren en doelen noodzakelijk is. Tot die tijd houden we de vinger aan de pols voor wat betreft de besteding van de uren.

De betaalde uren zijn als volgt geraamd:

Opdracht	Kosten	Uren	
Nieuwe opgaves (TLG)	€ 63.911	650	Bruto loonkosten, via deelnemersbijdrage
Toukomst Groningen	€ 864.128	7.246	cf. tarieven en opslagen offerte en opdracht Landschapswerkplaats (okt-2022)
ZWK	€ 66.906	600	Gemiddeld tarief € 111,51
Bundel Natuur N2000 beheerplan	€ 66.906	600	
Vissen voor verbinding	€ 94.784	850	
Stikstof Liefstingsbroek	€ 342.336	3.070	
AGROprogramma	€ 7.806	70	
Bos&Hout	€ 125.560	1.126	
Groningen Centraal	€ 95.341	855	
Totaal	€ 1.727.677	15.067	

facturering 2x per jaar en op basis van werkelijke uren en gemiddeld tarief ad. €111,51

In bijlage 4 staat een detailoverzicht over de uren en dekking 2025. Voor de betaalde opdrachten wordt met de vaststelling van deze PPO de opdracht gegenereerd en daarmee de bijbehorende aanvullende financiering vastgelegd. Facturering vindt 2x per jaar en op basis van werkelijke uren en definitief gemiddeld tarief loonkosten 2025.

In de ramingen is er aan de vraagkant van uit gegaan dat betaalde opdrachten doorlopen, deze zijn immers nog niet afgerond aan het einde van het jaar. De dekking hiervoor wordt jaarlijks vastgelegd, en is daarom vanaf 2026 nog niet opgenomen in de tabel. Dit met uitzondering van de meerjarige opdrachten (Toukomst en Vissen voor Verbinding).

5. Financiering van inrichting en grond

Dit hoofdstuk bevat een overzicht van de benodigde budgettering voor het bereiken van de in hoofdstuk 2 genoemde prestaties. Telkens zijn kosten, baten en financiering vanuit de provincie aangegeven.

In onderstaande tabellen is weergegeven dat Prolander in totaal, namens de provincie, in 2025 voor ruim € 16,7 miljoen in het landelijk gebied van Groningen investeert. Daarvan is bijna € 8 miljoen begroot voor grondaankopen, de andere helft wordt geïnvesteerd in onderzoeken, planuitwerking en inrichting. Tegenover de investeringen staat in 2025 ruim 5,5 miljoen aan opbrengsten, bestaande uit bijdragen aan de inrichtingsprojecten van vooral waterschappen, gemeenten en (Europese) subsidies en pachtinkomsten. De projectgelden zijn gesplitst in lopende financiering en nieuwe financiering, waarvoor de bestuurlijke opdracht nog moet worden verstrekt.

	2025		
PPO	Lasten	Baten	Voorraad
Grond	€ 7.929.863	€ 893.445	€ 8.407.329
Programma's	€ 8.833.556	€ 4.678.401	
Totaal	€ 16.763.419	€ 5.571.846	€ 8.407.329

Project- en procesgelden:

Projectgelden		Totaal investering 2025-2028	Lasten				Baten			
Programma	Financiële status		2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
Groningen Noord	Lopend	325.168	174.412	150.756						
Totaal Groningen Noord		325.168	174.412	150.756						
Groningen Oost	Lopend	25.982	25.982							
	Nieuw	110.000	110.000							
Totaal Groningen Oost		135.982	135.982							
Groningen Centraal	Lopend	1.019.866	457.388	562.478			223.511	281.239		
Totaal Groningen Centraal		1.019.866	457.388	562.478			223.511	281.239		
Groningen West (ZWK)	Lopend	2.730.124	2.300.219	262.147	112.412	55.346	1.430.585	130.444	36.206	17.673
	Nieuw	21.839.000	2.289.000	14.137.000	5.413.000		1.831.200	11.309.600	4.330.400	
Totaal Groningen West (ZWK)		24.569.124	4.589.219	14.399.147	5.525.412	55.346	3.261.785	11.440.044	4.366.606	17.673
Bundel Grondzaken	Nieuw	3.440.000	860.000	860.000	860.000	860.000	701.000	701.000	701.000	701.000
Totaal Bundel Grondzaken		3.440.000	860.000	860.000	860.000	860.000	701.000	701.000	701.000	701.000
Bundel Losse Opdrachten	Lopend	4.640.021	2.315.280	905.306	760.077	659.358	492.104	85.000		
	Nieuw	601.275	301.275	150.000	150.000					
Totaal Bundel Losse Opdrachten		5.241.296	2.616.555	1.055.306	910.077	659.358	492.104	85.000		
Eindtotaal		34.731.435	8.833.556	17.027.687	7.295.489	1.574.704	4.678.401	12.507.282	5.067.606	718.673

Gelden grondtransacties:

Middelen Grond (transacties)		Aankopen			Verkopen		
Soort	Jaar	Lasten	Voorraad NNN	Voorraad Ruilgrond	Baten	Voorraad NNN	Voorraad Ruilgrond
NNN	2025	6.216.900	1.097.100		131.445	-744.855	
Schadeloosstelling proceskst.	2025	50.000					
Schadeloosstelling aankopen	2025	400.000					
Ruilgrond	2025	400.000		6.360.000	762.000		-4.318.000
Sloop gebouwen	2025	100.000					
BosHout	2025	728.280		128.520			-160.650
Stikstof	2025	34.683		138.734			-11.263.520
TLG	2025			25.755.000			-8.585.000
NNN	2026	6.275.550	1.107.450		132.998	-753.653	
Schadeloosstelling proceskst.	2026	50.000					
Schadeloosstelling aankopen	2026	400.000					
Ruilgrond	2026	400.000		6.420.000	1.156.500		-6.553.500
Sloop gebouwen	2026	100.000					
BosHout	2026	796.705		140.595			-162.225
Stikstof	2026						-346.834
TLG	2026			17.340.000			-17.340.000
NNN	2027	6.343.975	1.119.525		134.291	-760.984	
Schadeloosstelling proceskst.	2027	20.000					
Schadeloosstelling aankopen	2027	80.000					
Ruilgrond	2027	400.000		3.894.000	1.167.750		-6.617.250
Sloop gebouwen	2027	100.000					
BosHout	2027	742.560		131.040			-163.800
Stikstof	2027						-280.240
TLG	2027			17.500.000			-17.500.000
NNN	2028	6.402.625	1.129.875				
Schadeloosstelling proceskst.	2028						
Schadeloosstelling aankopen	2028	68.000	12.000				
Ruilgrond	2028			4.330.000	1.179.000		-6.681.000
Sloop gebouwen	2028						
BosHout	2028	742.560					
Stikstof	2028						
TLG	2028	15.045.000					

6. Risico's

Voor onze projecten worden regelmatig risico-analyses uitgevoerd. Naast de projectspecifieke risico's zijn er risico's die gelden voor de totale opgave waaraan Prolander werkt. In de voorgaande hoofdstukken zijn verschillende van deze risico's aangestipt.

Gebrek aan draagvlak als gevolg van een onzekere toekomst landelijk gebied

Voor het realiseren van de opgaves is draagvlak in de gebieden van groot belang. We werken nauw samen met stakeholders en grondeigenaren en betrekken de verschillende belangen bij de uitwerking van de opgave. Uitgangspunt is dat we werken op basis van vrijwilligheid, transparantie en vertrouwen. Onzekerheid over nieuwe opgaves in het landelijk gebied zorgt voor terughoudendheid bij betrokkenen. Ondanks een zorgvuldige aanpak met aandacht voor omgevingsmanagement kan dit ook leiden tot langere vergunningprocedures, doordat belanghebbenden bezwaar indienen tegen plannen.

Prolander blijft in deze complexe omgeving inzetten op een zorgvuldig proces waarbij de verschillende belangen zo goed mogelijk worden meegenomen in de plannen, ook als daar meer tijd voor nodig is. Wanneer weerstand in het gebied ontstaat en voortgang van een project in gevaar komt wordt de opdrachtgever geïnformeerd.

Niet tijdig realiseren van opgave als gevolg van langere doorlooptijd gebiedsprocessen

Diverse opgaves waar wij aan werken zijn gebonden aan tijd. De NNN-opgave zou in 2027 afgerond moeten zijn. Datzelfde geldt voor de KRW-opgave die regelmatig wordt meegenomen in projecten. Gebiedsprocessen hebben tijd nodig. Voor een zorgvuldige aanpak die nodig is om goede en gedragen resultaten te bereiken zijn harde deadlines daarmee niet altijd haalbaar. Dit geldt expliciet ook voor grond; uitgangspunt is dat we werken op basis van vrijwilligheid, waardoor het soms niet lukt om de benodigde gronden duurzaam beschikbaar te krijgen voor de opgave waar we aan werken.

Als professioneel opdrachtnemer spant Prolander zich in om de doelstellingen te realiseren, maar de ambities in de PPO zijn geen resultaatverplichting. Als we moeten concluderen dat afgesproken doelstellingen niet haalbaar zijn, dan treden we in overleg met de opdrachtgever over het eventueel aanpassen van plannen.

Capaciteit en de wet DBA

In de huidige arbeidsmarkt is het niet eenvoudig om het benodigde personeel te werven. Prolander zal zich blijvend inspannen om de benodigde capaciteit voor de uitvoering van de afspraken in deze PPO op orde te hebben. Overigens speelt de capaciteitsvraag niet alleen bij Prolander maar ook bij onze samenwerkingspartners in de gebieden. Wanneer de capaciteit bij ons en/of de samenwerkingspartners beperkend is voor de voortgang die kan worden geboekt in projecten, wordt met deze samenwerkingspartners afgestemd over haalbare planningen en treedt Prolander zo nodig in overleg met de opdrachtgever om afspraken te maken over een nadere prioritering.

Dat werving soms lastig is, geldt voor de invulling van vacatures en voor vervanging bij ziekte, waarbij het soms noodzakelijk is om via tijdelijke inhuur te voorzien in capaciteit voor rollen en taken die structureel en cruciaal zijn voor het realiseren van onze programmadoelen. Dit is bijvoorbeeld aan de orde bij team grond. Daarnaast krijgt Prolander sinds een aantal jaren van beide provincies een omvangrijk pakket extra opdrachten met bijbehorende extra middelen. Aangezien deze opdrachten en middelen tijdelijk zijn, organiseert Prolander de benodigde capaciteit voor deze aanvullende opdrachten via tijdelijke inhuur. Een flexibele schil is handig om mee te kunnen bewegen met een variërende omvang van de opgave maar op dit moment is de omvang van tijdelijke inhuur bij Prolander relatief erg groot.

Ingaande 2025 zal de Belastingdienst controleren op de wet DBA, wat voor Prolander betekent dat bij inhuur van ZZP'ers geen sprake mag zijn van een situatie die vergelijkbaar is met een dienstverband. Prolander brengt op dit moment in kaart wat hiervan de gevolgen zijn en welke beheersmaatregelen moeten worden getroffen. Daarbij is het doel dat Prolander 'compliant' is met de wet DBA. Het is daarbij denkbaar dat dit niet op alle onderdelen lukt met ingang van 1 januari 2025 en dan is het zaak de bijbehorende risico's in beeld te brengen. Oorzaak kan zijn dat de betreffende ZZP'ers en/of de 'brokers' waarvan wij diensten afnemen, andere keuzes maken. Ook is het denkbaar dat sommige tijdelijke functies feitelijk zijn verbonden aan langjarige opdrachten met dito financiering, waarmee overschakelen naar de status 'vast' valt te overwegen. Dat zal alsdan tot uitbreiding van de Prolander-formatie kunnen leiden en vanzelfsprekend treedt Prolander daarover tijdig in overleg met onze eigenaren/opdrachtgevers, zowel ambtelijk als in ons bestuur.

BIJLAGE 1: Resultaten en mijlpalen 2025 (excl. SKNL)

Ambitie resultaten natuur inrichting vanaf 2025 (in hectares)

NB: Oplevering in te richten natuur is sterk afhankelijk van de duurzame beschikbaarheid van de grond. En de in onderstaande tabel geraamde hectares zullen grotendeels via Prolander opdrachten worden gerealiseerd maar mogelijk ook via SKNL en derde partijen.

Programma	Deelgebied	PNP-code	Ha 2025	Ha 2026	Ha 2027	Inrichting na 2027	Ha 2028	Ha 2029	Ha 2030	Moeilijk realiseerbaar (na 2030)
West	ZWK - 't Faan	524				9				
	ZWK - A7 Zuid	525				69				
	ZWK - Bakkerom	526			61	45				
	ZWK - Bombay	527		45		15				
	ZWK - Doezumermieden	528			170	12				
	ZWK - Drie Polders	529				0				
	ZWK - Dwarsdiep	530			450	143				
	ZWK - Grootegastermolenpolder	531				3				
	ZWK - Kale weg	532				323				
	ZWK - Kornhorn	533								
	ZWK - Leekstermeer	534			12	71				
	ZWK - Marumerlage	535			24	58				
	ZWK - Matsloot	536				118				
	ZWK - Pasop	537				86				
Totaal West				45	717	953				
Noord	Algemene toelichting	ALG			1	9				
	Nieuw Robbengat	540			19	0				
	Hardeweer - Beswerd	505				5				
	Reitdiep	511				114				
	Visvliet	512								
	Westerhorn	513			1	0				
Totaal Noord					21	128				
Oost	WEW, Ter Apel	520				3				
		520				2				
	Benedenloop Westerwoldse Aa	501								
	Benedenloop Westerwoldse Aa - Westerwolde	502								
	Blauwe Stad	503				175				
	WEW, Borgerveld	514				1				
	WEW, Bourtange	515				3				
	WEW, Ellersinghuizerveld	516		38		14				
	WEW, Gaast - Hoorndermeden	517				23				
	WEW, Hollebeetsevennekampen	518								
	WEW, Renneborg - Terwalslage	519				2				
	WEW, Ter Wupping	521		29		7				
Totaal Oost				67		229				
Centraal	Drentsche Aa	504				121	187			
	Hoeksmeer	506				17				
	Meerstad - Westerbroek	508				23				
	Midden Groningen	509								
	Zuidlaardermeer	523				57				
Totaal Centraal						217	187			

Bron: businesscase provincie Groningen en VRN2024

Mijlpalen 2025 per deelprogramma**West: Zuidelijk Westerkwartier**

2025
Dwarsdiep fase1 DO + SSK raming gereed (Q1)
Dwarsdiep fase1 Bestek gereed (Q2)
Dwarsdiep fase1 Start uitvoering (afhankelijk van grondposities) (Q3)
Bombay Start conditionerende onderzoeken (Q1)
Bombay conditionerende onderzoeken gereed (Q3)
Bombay start VO en DO fase (Q3)
PbZWK Opstellen bestek REVZ Pasop (brug) en NBW (Q1)
PbZWK Start uitvoering bestek REVZ Pasop (brug) en NBW (Q2)
PbZWK Oplevering bestek REVZ Pasop (brug) en NBW (Q4)
PbZWK Afronding PbZWK administratief en financieel (Q4)

Noord: Medenertilsterpolder

2025
Is een pilot t/m 2026, geen mijlpalen

Groningen Centraal

2025
Polders Oosterland Lappenvoort (POL): DO gereed + SSK-raming
Polders Oosterland Lappenvoort (POL): bestek gereed
Locatie Steen (Westerbroek): schetsontwerp gereed

Oost: Westerwolde

2025
Geeselberg: Vergunningen en ontheffingen verleend; inrichtingsplan opwerken naar definitief ontwerp en bestek
Ellersinghuizerveld: Conditionerende onderzoeken afgerond; vergunningen en ontheffingen verleend.
't Stobke: Vergunningen en ontheffingen verleend; inrichtingsplan opwerken naar definitief ontwerp en bestek

Bundel Natuur

2025
Voortgangs Rapportage Natuur: 1 juni VRN met peildatum 1-1-2025 opgeleverd
Opleveren concept Beheerplan Liefdingsbroek (Q4)

Bundel Grond

2025
Verkoopplan
Exploitatieplan
Verkoop gebouwen
Bijzondere transactie/afroondende deal

Vissen voor Verbinding

2025
Voortgangsrapportage ingediend bij Waddenfonds
Accountantscontrole uitgevoerd

Faunapassage Grauwedijk - Overschild

2025
EVZ Graauwe Dijk:

Bos & Hout

2025
Vriescheloo: ingericht in 2025

Stikstof Liefstinghsbroek

2025

Schetsontwerp voor Liefstinghsbroek gereed

Begeleiden van de vervolg meetwerkgroep

Opstellen plan van aanpak voor breder gebiedsproces inclusief kavelruil

BIJLAGE 2: Contract-tekst

De provincie Groningen, hierna te noemen de provincie en de bedrijfsvoering organisatie Prolander, hierna te noemen Prolander; gelet op:

- artikel 4 lid 3 van de Gemeenschappelijke regeling Prolander;
- hetgeen beschreven in de overige hoofdstukken en bijlagen van deze prestatieovereenkomst, met name de in hoofdstuk 2 beschreven kaders;
- de wens om een aantal algemene afspraken te maken met betrekking tot de uitvoering van de beschreven prestaties;

Gaan akkoord met de afspraken in de Prestatieovereenkomst 2025 zoals in dit document beschreven.

Aldus overeengekomen op 4 februari 2025 en in tweevoud ondertekend op 14 februari 2025

Gedeputeerde Staten Provincie Groningen, vertegenwoordigd door gedeputeerde H. Emmens,

Prolander, vertegenwoordigd door de directeur E.M. van Everdingen

Artikel 1 - Duur en verlenging van de overeenkomst

1. De overeenkomst wordt aangegaan voor de duur van 1 jaar, van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2025.
2. Voordat de overeenkomst afloopt, maken partijen voor meerjarige projecten die in de overeenkomst zijn opgenomen en die na 31 december 2025 doorlopen, afspraken over voortzetting dan wel afronding van de opdracht.
3. Verlenging van de overeenkomst is mogelijk indien partijen dat schriftelijk overeenkomen.

Artikel 2 - Wijziging van de overeenkomst

1. Deze overeenkomst tussen de provincie en Prolander heeft betrekking op de werkzaamheden, zoals die zijn vermeld in de hoofdtekst van deze prestatie-overeenkomst en zijn vastgelegd in separate offertes en opdrachten per project. Indien er omstandigheden zijn die bijstelling van de lopende opdracht(en) en/of bijstelling van de jaardoelstellingen noodzakelijk maken, vindt op initiatief van de signalerende partij overleg plaats.
2. Deze overeenkomst met inbegrip van de toelichting en de bijlagen, kan uitsluitend worden gewijzigd door middel van een document dat door Prolander en de provincie is ondertekend.

Artikel 3 - Verplichtingen van provincie Groningen en Prolander

1. Partijen komen overeen dat Prolander werkzaamheden, met betrekking tot niet-wettelijke inrichtingsopdrachten die in uitvoering zijn, zal blijven uitvoeren.
2. Met deze overeenkomst geeft de provincie Prolander de opdracht tot aankoop, verkoop, ruil en overdracht van gronden in het kader van de opdrachtenportefeuille, dit alles in overeenstemming met het provinciaal grondbeleid, met name het Handelingskader Grond.

3. Op basis van deze overeenkomst voert Prolander transacties uit, verricht de daaruit voortvloeiende betalingen en de inning van gelden. Prolander voert de transactie- en bezitsadministratie en de hierbij behorende geldbeweging, inclusief de dossiervorming.

Artikel 4 - Verplichtingen van de provincie

1. De provincie stelt voor het tijdvak van deze overeenkomst aan Prolander middelen ter beschikking door middel van maandelijks voorschotten tenzij in een specifieke opdracht schriftelijk een ander voorschotritme overeen wordt gekomen. Prolander zal op grond van deze overeenkomst een liquiditeitsvoorstel doen en maandelijks een verantwoording (PMV) verstrekken. Zolang de opdrachten niet zijn afgerekend, blijven deze middelen eigendom van de provincie. Eventuele tekorten en overschotten komen ten gunste en ten laste van de provincie.
2. De provincie zet de capaciteit van Prolander in via opdrachten voor de uitvoering van het Programma Landelijk Gebied en het gebiedsgericht beleid in het landelijk gebied.
3. Binnen de grenzen van het Mandaatbesluit bestuur Prolander en de daaruit voortvloeiende verdere bevoegdheidsverdeling is Prolander bevoegd om namens de provincie de in deze overeenkomst aangeduide inrichtingsopdrachten en grondverwervingsopdrachten uit te voeren. Dit omvat onder meer:
 - a. het aangaan van verplichtingen ten laste van door de provincie ter beschikking gestelde financiering;
 - b. het toekennen van schadevergoedingen of een voorschot daarvoor;
 - c. alle handelingen samenhangende met de aanbesteding van werken, diensten en leveringen;
 - d. het laten verrichten van betalingen, het innen van vorderingen;
 - e. het aanvragen van voor de uitvoering noodzakelijke vergunningen en ontheffingen;
 - f. het sluiten van overeenkomsten, het opstellen en ondertekenen van akten met betrekking tot de uitvoering van de inrichtings- en grondverwervingsopdrachten;
 - g. het geven van opdrachten aan het Kadaster;
 - h. het vertegenwoordigen van de provincie in herverkavelingsprocedures.

Artikel 5 - Verplichtingen van Prolander

1. Prolander heeft een inspanningsverplichting om de in deze overeenkomst gemaakte afspraken uiterlijk 31 december 2025 na te komen, tenzij in een concrete opdracht een andere datum is afgesproken.
2. Prolander besteedt de beschikbaar gestelde middelen (uren en gelden) aan de opdrachten zoals die zijn omschreven in de hoofdtekst en de bijbehorende separate opdrachten en offertes.
3. Prolander zorgt dat financiële of juridische omstandigheden die zouden moeten leiden tot een wijziging van de opdracht zoals opgenomen in de overeenkomst en andere gebeurtenissen, die van invloed zijn op de risico's die de provincie loopt, direct worden besproken met de provincie.
4. Andere omstandigheden dan hierboven genoemd worden tijdens het periodiek overleg als bedoeld in artikel 7 besproken.
5. Prolander voert een adequate financiële en projectadministratie vanuit haar opdrachtnemerschap.

Artikel 6 - Risicobeleid en aansprakelijkheid

1. Prolander zal de overeenkomst naar beste inzicht en vermogen uitvoeren en daarbij zorgvuldig en risicobewust handelen.
2. Over risico's die ontstaan uit taken die in opdracht van de provincie worden uitgevoerd door Prolander, wordt overleg gepleegd tussen de provincie en Prolander.
3. Prolander behoudt zich het recht voor om, in overleg met provincie, prioriteiten te stellen of in het uiterste geval opdrachten terug te geven aan de provincie als de resultaten niet kunnen gewaarborgd ten gevolge van een tekort aan capaciteit. In voorkomende gevallen zal worden gekeken welke rechtsgevolgen en risico's dit heeft voor derden. Prolander zal zich inspannen om deze risico's zo veel mogelijk te vermijden, maar kan niet verantwoordelijk gehouden worden voor het optreden van deze risico's en de rechtsgevolgen hiervan.

Artikel 7 – Verantwoording

1. Provincie en Prolander voeren minimaal een keer per jaar een bestuurlijk overleg over de voortgang en de ontwikkelingen in de opdrachten. Bij het overleg zijn van de zijde van de provincie de portefeuillehouder en van de zijde van Prolander in ieder geval de programmamanager aanwezig. De provincie voert het secretariaat van dit overleg en is gehouden om de agendering van dit overleg te verzorgen, ten minste 10 dagen voorafgaand aan het overleg de uitnodiging en agenda schriftelijk aan betrokkene te verstrekken en zorg te dragen voor een adequate verslaglegging.
2. Prolander stelt in mei 2025 (peildatum 30 april) een voortgangsrapportage op en begin 2026 de eindrapportage (peildatum 31 december). Voor deze voortgangsrapportage wordt gebruik gemaakt van het model 'Provinciale Prestatieovereenkomst verantwoording' (PPOV) dan wel een ander rapportageformat dat partijen onderling overeenkomen. Hiermee wordt ook de benodigde informatie voor de begrotingscijfers aangeleverd.
3. Per periode vindt ambtelijk overleg plaats over de voortgang en de ontwikkelingen in de opdrachten, aan de hand van bovengenoemde voortgangsrapportage.
4. De provincie voert jaarlijks, in het kader van de accountantscontrole van haar jaarrekening, een rechtmatigheidscontrole uit van de besteding van middelen door Prolander. Prolander verleent haar medewerking aan deze controle door middel van het beschikbaar stellen van de benodigde gegevens.
5. Maandelijks levert Prolander de Provinciale Maandverantwoording (PMV) bij de provincie aan volgens de afgesproken formats.

Artikel 8 - Aanvullende capaciteit

1. Partijen kunnen na gezamenlijk overleg besluiten om (een deel van) de capaciteit van Prolander ten behoeve van de uitvoering van een opdracht al dan niet tijdelijk aan te wenden voor de uitvoering van een andere opdracht.
2. Niet gebruikte uren vervallen na 31 december 2025.
3. Indien de provincie Prolander meer capaciteit in wil zetten boven de ter beschikking gestelde capaciteit van 23.250 uur dan dienen betrokken partijen hierover tijdig in overleg te treden. Hierbij zal onder andere gekeken worden of deze aanvullende capaciteit geleverd kan worden of dat hiervoor aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld.
4. Voor enkele projecten, te weten Stikstof Liefstingsbroek (regio Oost), Vissen voor Verbinding, AGRO-programma, Bos&Hout, Groningen Centraal (Wolfsbarge), de Landschapswerkplaats en Transitie Landelijk Gebied worden voor in totaal 14.130 uur extra middelen beschikbaar gesteld vanuit de provincie. Zie bijlage 4.
5. De Prolanderinzet in het project Vissen voor Verbinding wordt voor 600 uur gedekt via de Waddenfondsbeschikking. Voor de aanvullend benodigde 250 uur zijn extra middelen beschikbaar gesteld vanuit de provincie.
6. De Prolanderinzet voor de Landschapswerkplaats zijn reeds langjarig middelen door de provincie beschikbaar gesteld.
5. Voor het project Zuidelijk Westerkwartier worden via de provincie door het Waterschap voor 600 uur extra middelen aan Prolander verstrekt.

Artikel 9 - Aansturing Kadaster

Prolander verstrekt opdrachten aan het Kadaster betreffende de in deze overeenkomst genoemde diensten.

Artikel 10 - Aanbesteding van werken, diensten en leveringen

Prolander opereert binnen het aanbestedingsbeleid van de provincie Drenthe. De provincie is opdrachtgever en daarmee eindverantwoordelijke in het aanbestedingsproces. Namens de provincie verricht Prolander de bij het aanbestedingsproces behorende handelingen. Hierin is betrokken het uitgangspunt dat Prolander zelfstandig beslissingen kan nemen inzake het opstellen van uitvragen, begeleiden van de aanbesteding, gunningen en afhandelen van meerwerk, een en ander binnen de

kaders van deze overeenkomst. Bij aanbestedingen die boven de Europese drempelwaarden vallen zal de provincie een juridische controle op de documenten uitvoeren voordat deze worden gepubliceerd. Voor klachten over aanbestedingen wordt verwezen naar het klachtenmeldpunt van de provincie.

Artikel 11 - Opdrachtenportefeuille

1. Met de bij deze overeenkomst behorende opdrachtenportefeuille wordt, binnen de in de hoofdtekst aangegeven resultaten, middelen en nadere beschrijving van de activiteiten en mijlpalen, de basis gelegd voor het cijfermatig deel van deze overeenkomst, evenals de verantwoording hierover. Indien sprake is van aanvullend betaalde opdrachten in aanvulling op de reguliere opgave, verbinden partijen zich tot elkaar tot het nader uitwerken en schriftelijk vastleggen van deze opdrachten en offertes. Hierbij worden minimaal afspraken gemaakt over:

- inzet van uren
- resultaten
- afbakening
- randvoorwaarden
- risico's
- start en einddatum
- kosten van het werk en de dekking hiervan, medefinanciers en betalingswijze
- contactpersonen van opdrachtgever en opdrachtnemer
- overlegstructuren
- rapportage

2. Indien één van beide partijen het noodzakelijk acht tussentijds de aard of omvang van opdrachten aan te passen, gebeurt dat conform artikel 2, schriftelijk.

Artikel 12 – Commissies

Lopende landinrichtingsprojecten die zijn gestart onder de Landinrichtingswet en waarvan de wenszitting is geweest, worden door Prolander afgehandeld volgens de Landinrichtingswet. De desbetreffende landinrichtingscommissies blijven gehandhaafd. Vacatiegelden van commissiegelden maken onderdeel uit van de programmering en worden door Prolander uitbetaald aan de commissieleden. Het secretariaat van deze commissies inclusief archiefvorming wordt door Prolander ongewijzigd voortgezet. Deze archieven worden volgens artikel 232 Landinrichtingswet door de provincie overgedragen aan de Minister van Economische Zaken.

Artikel 13 – Slotbepaling

Voor geschillen met betrekking tot deze prestatieovereenkomst wordt verwezen naar de Geschillenregeling zoals die is opgenomen artikel 27 van de Gemeenschappelijke regeling Prolander, die op deze overeenkomst onverkort van toepassing is.

BIJLAGE 3: Kader en achtergrond werkzaamheden Prolander

In onderstaande paragrafen wordt het wettelijke, juridische en financiële kader omschreven waarbinnen deze PPO wordt uitgevoerd.

De WILG (sinds 2024 Omgevingswet)

De Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG), zoals per 1 januari 2024 opgenomen in de Omgevingswet en derhalve aan te halen als Omgevingswet, bevat regels voor de realisering van het beleid gericht op de inrichting en het beheer van het landelijk gebied.

Programma Landelijk Gebied

Voor de uitvoering van het provinciaal plattelandsbeleid, waaronder het natuurbeleid, heeft de provincie het Programma Landelijk Gebied ‘Mooi Grunn’ (PLG-3) vastgesteld. Hierin wordt de beleidsuitvoering geregeld ten aanzien van plattelandsdoelen. Het PLG-3 is eind 2017 vastgesteld en is een richtinggevend beleidskader c.q. -programma voor de uitvoering van deze PPO.

Het Handelingskader Grond

In het Handelingskader Grond zijn beleidskader en uitvoeringskader samengevoegd. Gedeputeerde Staten hebben het handelingskader in 2015 geactualiseerd vastgesteld. De werkzaamheden van deze PPO worden uitgevoerd met inachtneming van de afspraken van het Handelingskader.

Mandatering en volmachten

De mandaten en volmachten zijn vastgelegd in diverse mandaat- en ondermandaatbesluiten van de provincie, het bestuur van Prolander en de directeur. Zij hebben betrekking op gebiedsontwikkeling c.q. de landinrichtingsopdrachten, grondverwerving en -vervreemding en het uitvoeren van subsidieregelingen. Deze mandatering maakt het mogelijk dat de directeur en andere medewerkers van Prolander namens de provincie besluiten nemen bij de uitvoering van de verschillende opdrachten. Voor elk onderdeel wordt aangegeven welke taken en bevoegdheden Prolander heeft en wie deze namens de provincie uit mag voeren.

Overige toepasselijke wet- en regelgeving en beleid

Naast voorgaande kaders wordt deze PPO uitgevoerd met inachtneming van:

- de Wet gemeenschappelijke regelingen, met name Hoofdstuk II aangaande regelingen tussen provincies;
- de Gemeenschappelijke regeling Prolander;
- het Besluit mandaat, volmacht en machtiging bestuur Prolander, m.b.t. de bevoegdheden van de provincie Drenthe;
- het Besluit mandaat, volmacht en machtiging bestuur BVO Prolander, m.b.t. bevoegdheden van de provincie Groningen;
- het ondermandaatbesluit van en namens het bestuur aan de directeur of andere medewerkers van Prolander;
- het Organisatiereglement van Prolander;

- het Bedrijfsplan van Prolander;
- de geldende dienstverleningsovereenkomsten tussen de deelnemers en Prolander;
- het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de provincie Drenthe

Liquiditeitsprognose en bevoorschotting

Prolander heeft geen eigen middelen om de prestaties zoals overeengekomen in deze prestatieovereenkomst te kunnen realiseren. Om de opdrachten uit te voeren wordt door de provincie een voorschot verstrekt aan Prolander. Prolander verzorgt de betalingen voor de opdrachten die zij voor de provincie uitvoert. De basis voor dit voorschot is de liquiditeitsprognose en het voorschot bedraagt standaard ééntwaalfde deel van de totaal geplande uitgaven minus inkomsten derden. De voorschotten worden verstrekt in maandelijks termijnen. Indien Prolander over voldoende saldo beschikt wordt er niet gefactureerd en schuift de termijn naar inzicht van Prolander door naar volgende maand(en). Tevens kan hiervan worden afgeweken bij omvangrijke grondaankopen, dan kan apart een voorschot worden aangevraagd.

Onder uitgaven wordt verstaan: Prolander verricht, namens de provincie, betalingen aan derden (voor bijvoorbeeld aankoop en beheer van grond, facturen van aannemers en uitbetaling van provinciale subsidies). Onder inkomsten wordt verstaan: Prolander int, namens de provincie, geld van derden, waaronder de Europese Unie, die bijdraagt aan de financiering van de opdrachten van de provincie. Het saldo van de uitgaven en inkomsten derden komt ten laste van het provinciale budget en wordt betaald vanuit het provinciale voorschot.

Projectbudget

Er kunnen geen betalingen worden gedaan voor projecten/opdrachten door Prolander indien er geen bestuurlijke verplichtingen (lees: projectbudget) is toegezegd. Voor het vastleggen van nieuwe bestuurlijke verplichtingen vindt afzonderlijke besluitvorming door de provincie plaats. Vervolgens maken deze verplichtingen onderdeel uit van de afspraken van de PPO en worden ze meegenomen in de rapportages. Voor zover er verplichtingen worden aangegaan met een omvang van meer dan € 300.000, dienen deze voorafgaand te worden afgestemd met de portefeuillehouder van de provincie.

BIJLAGE 4: Aanvullende betaalde uren en opdrachten

Voor de uitvoering van de reguliere werkzaamheden zijn middelen gereserveerd in de begroting 2025 en het Programma Landelijk Gebied. Naast de reguliere taken waarvoor uren zijn voorzien, voert Prolander aanvullende taken en betaalde opdrachten uit:

	Opdracht	Vraag 2025
Reguliere opdrachten	West - ZWK	10.520
	Noord	460
	Centraal	4.640
	Oost	1.579
	Bundel Grondzaken	5.400
	Bundel Natuur	1.833
	Advisering en Programmering	1.600
	Vitale Kust	150
	Grauwedijk-Overschild	0
	<i>Nieuwe opgaves</i>	650
	Reguliere opdrachten	26.832
Aanvullende opdrachten	Stikstof Groningen (Liefstingsbroek)	3.070
	AGROprogramma Groningen	70
	Vissen voor verbinding	850
	Bos&Hout-Groningen	1.126
	Toukomst Groningen	7.246
	Aanvullende opdrachten	12.362
	Totaal	39.194

Blauw = nog niet beschikbaar gesteld

Dekking		Budget 2025	Bijdrage Groningen	
Standaard Prolander uren		23.250	€ 3.561.161	*
Meerjarige / structureel	Toukomst / landschapswerkplaats	7.246	€ 864.128	@
	<i>Nieuwe opgaves (TLG)</i>	650	€ 63.911	#
	Meerjarig	31.146	€ 4.489.200	
Tijdelijk / jaarlijks #	ZWK	600	€ 66.906	#
	Bundel Natuur N2000 beheerplan	600	€ 66.906	#
	Vissen voor verbinding	850	€ 94.784	#
	Stikstof Liefstingsbroek	3.070	€ 342.336	#
	AGROprogramma	70	€ 7.806	#
	Bos&Hout	1.126	€ 125.560	#
	Groningen Centraal	855	€ 95.341	#
	Tijdelijk	7.171	€ 799.638	
TOTAAL dekking		38.317	€ 5.288.838	

Over/tekort	-877
--------------------	-------------

* Via Prolander begroting 2025, deelnemers bijdrage Groningen

Raming op basis van gemiddeld Prolandertarief ad. € 111,51

PPO 2025 Groningen

Facturatie 2x per jaar op basis van werkelijke uren en gemiddeld tarief ad. € 111,51
@ Conform tarieven en opslagen offerte en opdracht Landschapswerkplaats d.d. okt-2022

De bijdrage vanuit het Waterschap Noorderzijlvest voor het ZWK verloopt via de provincie Groningen. Hier staat de provincie Groningen garant bij eventueel uitblijven van financiering door het Waterschap.

De 850 betaalde uren binnen Vissen voor Verbinding zijn opgenomen in de gehonoreerde subsidieaanvraag Waddenfonds en in een aanvullende opdracht van de provincie.

De 7.246 betaalde uren voor de Landschapswerkplaats (Toukomst) zijn onderdeel van de reeds verstrekte meerjarige opdracht van de provincie.

Facturering van de aanvullende opdrachten / dekking: zal twee keer per jaar op basis van werkelijke uren en tarieven plaatsvinden. Waar nodig legt de provincie hiervoor verplichtingen aan.

De facturering van de standaard Prolander uren verloopt via de provinciale deelnemersbijdrage in de Prolander concernbegroting. Deze wordt per kwartaal vooruit gefactureerd.

BIJLAGE 5a: Begroting opdrachten, details provinciale boeking en Programma's

Begroting opdr. Prolander naar prov. boeking (excl. grondtransacties)						Lasten				Baten			
Boeking provincie	Financ. prest.	Programma	Projectnaam	2025-2028	Totaal investering 2025-2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
601047	Groningen Natuuropgave - Grond aan- en verkopen	Bundel Grondzaken	GR Proceskosten grond		2.140.000	535.000	535.000	535.000	535.000				
	Groningen Natuuropgave - Tijdelijk beheer	Bundel Grondzaken	GR Tijdelijk beheer grond		1.300.000	325.000	325.000	325.000	325.000	701.000	701.000	701.000	701.000
Totaal 601047					3.440.000	860.000	860.000	860.000	860.000	701.000	701.000	701.000	701.000
601047 432021	Groningen Natuuropgave - Inrichting (opdrachtenspoor)	Groningen Noord	Medenerfsterpolder uitv.		325.168	174.412	150.756						
		Groningen Oost	Westerwolde Algemeen		40.000	40.000							
		Groningen Centraal	Westerwolde - Bourtange		95.982	95.982							
		Groningen West (ZWK)	EVZ Hoornsedijk		10.365	10.365							
		Groningen West (ZWK)	Polders Oosterland en Lappenvt		1.009.500	447.023	562.478			223.511	281.239		
		Groningen West (ZWK)	ZWK Gebiedsontw. (uitvoering)		570.075	570.075				143.399			
		Groningen West (ZWK)	ZWK Dwarssdiep		23.644.136	3.869.431	14.283.947	5.455.412	35.346	3.073.529	11.413.658	4.351.606	17.673
	Groningen Natuuropgave - Inrichting, ontwikkeling ILG/PWC	Groningen West (ZWK)	Westerkwartier Gebiedsontwikk.		354.913	149.713	115.200	70.000	20.000	44.857	26.386	15.000	
		Bundel Losse Opdrachten	Midden-Groningen 3e module		45.384	45.384							
Totaal 601047 432021					26.095.524	5.402.385	15.112.381	5.525.412	55.346	3.485.296	11.721.282	4.368.606	17.673
601258	Groningen - Bos en Hout	Bundel Losse Opdrachten	Bos en Hout Groningen		791.333	461.333	180.000	150.000					
Totaal 601258					791.333	461.333	180.000	150.000					
601356	Groningen - Stikstofbodiverstet	Bundel Losse Opdrachten	Lieftingsbroek (Stikstof)		597.311	578.563	18.748			12.588			
Totaal 601356					597.311	578.563	18.748			12.588			
601620 - SP0258	Groningen Toukomst - Landschapswerkplaats	Bundel Losse Opdrachten	Toukomst Groningen VPL000631		1.000.569	309.576	271.558	260.077	159.358				
			Toukomst Groningen / VPL000632		2.022.275	522.275	500.000	500.000	500.000				
			Toukomst Groningen / VPL000726		75.000	75.000							
Totaal 601620 - SP0258					3.097.844	806.851	771.558	760.077	659.358				
601850	Groningen - Vissen voor verbinding	Bundel Losse Opdrachten	Vissen v Verbinding zeeforel		612.806	527.806	85.000			479.516	85.000		
Totaal 601850					612.806	527.806	85.000			479.516	85.000		
601304	Groningen - Regiodeal	Bundel Losse Opdrachten	AchtersteDiep Natuurind Landb		96.618	96.618							
Totaal 601304					96.618	96.618							
Eindtotaal					34.731.435	8.833.556	17.027.687	7.285.489	1.574.704	4.678.401	12.507.282	5.867.606	718.673

PPO 2025 Groningen

Begroting grondaankopen Prolander naar provinciale boeking					Lasten				Baten				Voorraad			
Boeking provincie	Financ.prest.	Programma	Soort	Totaal koopsom 2025-2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
601047	Natuuropgave – Grond aankopen	NNN Centraal	NNN	2.720.600	216.240	327.420	1.379.125	389.725					38.160	57.780	243.375	68.775
		NNN Oost	NNN	3.637.600	162.180	381.990	1.434.290	1.113.500					28.620	67.410	253.110	196.500
		NNN West	NNN	16.546.800	5.838.480	1.909.950	3.309.900	3.006.450					1.030.320	337.050	584.100	530.550
		NNN Noord	NNN	6.788.000		3.656.190	220.660	1.892.950						645.210	38.940	334.050
		Ruilgrond Groningen	Ruilgrond	22.204.000	400.000	400.000	400.000						6.360.000	6.420.000	3.894.000	4.330.000
		Sloop gebouwen	Ruilgrond	300.000	100.000	100.000	100.000									
Totaal 601047				52.197.000	6.716.900	8.775.550	6.843.975	6.402.625					7.457.100	7.527.450	5.013.525	5.459.875
600479 438046	Flankerend beleid	Schadeloosstelling proceskst	NNN	120.000	50.000	50.000	20.000									
		Schadeloosstelling aankopen	NNN	960.000	400.000	400.000	80.000	68.000								
Totaal 600479 438046				1.080.000	450.000	450.000	100.000	68.000								12.000
601258		Bos&Hout	BosHout	3.410.260	728.280	796.705	742.560	742.560					128.520	140.595	131.040	
Totaal 601258				3.410.260	728.280	796.705	742.560	742.560					128.520	140.595	131.040	
lasten op 601356 en voorraad op 601607		Stikstof	Stikstof	173.417	34.683								138.734			
Totaal lasten op 601356 en voorraad op 601607				173.417	34.683								138.734			
nmb		TLG	TLG	75.640.000				15.045.000					25.755.000	17.340.000	17.500.000	
Totaal nmb				75.640.000				15.045.000					25.755.000	17.340.000	17.500.000	
Eindtotaal				132.500.677	7.929.863	8.022.255	7.686.535	22.258.185					33.479.354	25.008.045	22.644.585	5.471.875

Begroting grondverkoop Prolander naar provinciale boeking					Lasten				Baten				Voorraad			
Boeking provincie	Financ.prest.	Programma	Soort	Totaal verkoop-som 2025-2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
601047	Natuuropgave – Grond aankopen	NNN Centraal	NNN	924.600					45.720	46.260	46.710		-259.080	-262.140	-264.690	
		NNN Oost	NNN	392.955					19.431	19.661	19.852		-110.109	-111.410	-112.493	
		NNN West	NNN	1.340.670					66.294	67.077	67.730		-375.666	-380.103	-383.801	
		NNN Noord	NNN													
		Ruilgrond Groningen	Ruilgrond	28.435.000												
Totaal Boeking provincie				31.093.225					762.000	1.156.500	1.167.750	1.179.000	-4.318.000	-6.553.500	-6.617.250	-6.681.000
601258		Bos&Hout	BosHout	486.675					893.445	1.289.498	1.302.041	1.179.000	-5.062.855	-7.307.153	-7.378.234	-6.681.000
Totaal 601258				486.675									-160.650	-162.225	-163.800	
baten op 601356 en voorraad op 601607		Stikstof	Stikstof	11.890.594									-11.263.520	-346.834	-280.240	
Totaal baten op 601356 en voorraad op 601607				11.890.594									-11.263.520	-346.834	-280.240	
nmb		TLG	TLG	43.425.000									-8.585.000	-17.340.000	-17.500.000	
Totaal nmb				43.425.000									-8.585.000	-17.340.000	-17.500.000	
Eindtotaal				86.995.494					893.445	1.289.498	1.302.041	1.179.000	-25.072.025	-25.156.212	-25.322.274	-6.681.000

BIJLAGE 5b: Begroting opdrachten, details programma's

Begroting opdrachten Prolander naar Programma en Bundel				Lasten				Baten			
Programma	Projectnaam	Financiële status	Totaal investering 2025-2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
Groningen Noord	Medenertilsterpolder uitv.	Lopend	325.168	174.412	150.756						
Totaal Groningen Noord			325.168	174.412	150.756						
Groningen Oost	Westerwolde Algemeen	Nieuw	40.000	40.000							
	Westerwolde - Bourtange	Lopend	25.982	25.982							
		Nieuw	70.000	70.000							
Totaal Groningen Oost			135.982	135.982							
Groningen Centraal	EVZ Hoornsedijk	Lopend	10.365	10.365							
	Polders Oosterland en Lappenvt	Lopend	1.009.500	447.023	562.478			223.511	281.239		
Totaal Groningen Centraal			1.019.866	457.388	562.478			223.511	281.239		
Groningen West (ZWK)	Westerkwartier Gebiedsontwikk.	Lopend	354.913	149.713	115.200	70.000	20.000	44.857	26.386	15.000	
	ZWK Gebiedsontw. (uitvoering)	Lopend	570.075	570.075				143.399			
	ZWK Dwarsdiep	Lopend	1.805.136	1.580.431	146.947	42.412	35.346	1.242.329	104.058	21.206	17.673
		Nieuw	21.839.000	2.289.000	14.137.000	5.413.000		1.831.200	11.309.600	4.330.400	
Totaal Groningen West (ZWK)			24.569.124	4.689.219	14.399.147	5.525.412	55.346	3.261.785	11.440.044	4.366.606	17.673
Bundel Losse Opdrachten	Midden-Groningen 3e module	Lopend	45.384	45.384							
	Vissen v Verbinding zee/orel	Lopend	612.806	527.806	85.000			479.516	85.000		
	Liefinghsbroek (Stikstof)	Lopend	302.036	283.288	18.748			12.588			
	AchtersteDiep	Nieuw	295.275	295.275							
		Lopend	96.618	96.618							
	Toukomst Groningen VPL000631	Lopend	1.000.569	309.576	271.558	260.077	159.358				
	Bos en Hout Groningen	Lopend	485.333	455.333	30.000						
	Toukomst Groningen / VPL000632	Nieuw	306.000	6.000	150.000	150.000					
		Lopend	2.022.275	522.275	500.000	500.000	500.000				
	Toukomst Groningen / VPL000726	Lopend	75.000	75.000							
Totaal Bundel Losse Opdrachten			5.241.296	2.616.555	1.055.306	910.077	659.358	492.104	85.000		
Bundel Grondzaken	GR Proceskosten grond	Nieuw	2.140.000	535.000	535.000	535.000	535.000				
	GR Tijdelijk beheer grond	Nieuw	1.300.000	325.000	325.000	325.000	325.000	701.000	701.000	701.000	701.000
Totaal Bundel Grondzaken			3.440.000	860.000	860.000	860.000	860.000	701.000	701.000	701.000	701.000
Eindtotaal			34.731.435	8.833.556	17.027.687	7.295.489	1.574.704	4.678.401	12.507.282	5.067.606	718.673

BIJLAGE 6: Opdrachttuitbreidingen

Opdrachttuitbreidingen per Programma						Lasten				Baten				
Programma	Projectnaam	Taak naam	PNP-code	Som van Hoefv.	Totaal investering 2025-2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028	
Groningen Oost	Westervolde Algemeen	Communicatie en proceskosten	Proceskosten		40.000	40.000								
	Westervolde - Bourlange	Voorbereiding Bourlange	515.2b		40.000	40.000								
		Voorbereiding Eiersinghuizerend	516.2b			30.000	30.000							
Totaal Groningen Oost					110.000	110.000								
Groningen West (ZWK)	ZWK Dwarsdiep	Uitvoering, Begeleiden aanbesteding - Uitvoering van de werkzaamheden (D&T)	530.2a		839.000	189.000	487.000	163.000		151.200	389.600	130.400		
		Uitvoering, Rest uitvoeringsschedet (1e fase Dwarsdiep)	530.2a	450,0	21.000.000	2.100.000	13.650.000	5.250.000		1.680.000	10.920.000	4.200.000		
Totaal Groningen West (ZWK)					21.839.000	2.289.000	14.137.000	5.413.000		1.831.200	11.309.600	4.330.400		
Bundel Losse Opdrachten	Lieftingsbroek (Stikstof)	Communicatie	Lieftingsbroek (Stikstof)		91.775	91.775								
		Proceskosten	Lieftingsbroek (Stikstof)		10.000	10.000								
		Externe adv bureau	Lieftingsbroek (Stikstof)		193.500	193.500								
	Bos en Hout Groningen	PM-cost	Bos & Hout		306.000	6.000	150.000	150.000						
Totaal Bundel Losse Opdrachten					601.275	301.275	150.000	150.000						
Bundel Grondzaken	GR Proceskosten grond	Kadaster	01a		20.000	5.000	5.000	5.000	5.000					
		Bodemonderzoek	01a		520.000	130.000	130.000	130.000	130.000					
		Overige proceskosten	01a		400.000	100.000	100.000	100.000	100.000					
		Taxaties	01a		1.200.000	300.000	300.000	300.000	300.000					
	GR Tijdelijk beheer grond	Pachtkosten	01c								700.000	700.000	700.000	700.000
		Overige kosten	01c								1.000	1.000	1.000	1.000
		Beeldingen	01c		80.000	20.000	20.000	20.000	20.000					
		Grondkosten	01c		120.000	30.000	30.000	30.000	30.000					
		Klein ondernemend	01c		80.000	20.000	20.000	20.000	20.000					
		Beheersmedewerkers	01c		240.000	60.000	60.000	60.000	60.000					
		Beheerskosten natuur	01c		100.000	25.000	25.000	25.000	25.000					
		Overige uitgaven	01c		680.000	170.000	170.000	170.000	170.000					
	Totaal Bundel Grondzaken				3.440.000	860.000	860.000	860.000	860.000	701.000	701.000	701.000	701.000	
Eindtotaal				25.990.275	3.560.275	15.147.000	6.423.000	860.000	2.532.200	12.010.600	5.031.400	701.000		

BIJLAGE 7: Meerjarige mijlpalen, stand november 2024

West: Zuidelijk Westerkwartier			
2025	2026	2027	2028
Dwarsdiep fase1 DO + SSK raming gereed (Q1)			
Dwarsdiep fase1 Bestek gereed (Q2)			
Dwarsdiep fase1 Start uitvoering (afhankelijk van grondposities) (Q3)	Dwarsdiep fase1 Uitvoering Dwarsdiep fase 1 (Q1 t/m Q4)	Dwarsdiep fase1 Afronding uitvoering (Q1 t/m Q3)	
	Dwarsdiep fase1 Waterberging inzetbaar (31-12-2026) (Q4)		
Bombay Start conditionerende onderzoeken (Q1)			
Bombay conditionerende onderzoeken gereed (Q3)			
Bombay start VO en DO fase (Q3)			
	Bombay Opstellen bestek (Q1)		
	Bombay Start uitvoering (Q2)	Bombay Afronding uitvoering Bombay (Q2 t/m Q3)	
PbZWK Opstellen bestek REVZ Pasop (brug) en NBW (Q1)			
PbZWK Start uitvoering bestek REVZ Pasop (brug) en NBW (Q2)			
PbZWK Oplevering bestek REVZ Pasop (brug) en NBW (Q4)			
PbZWK Afronding PbZWK administratief en financieel (Q4)			
Noord: Medenertlisterpolder			
2025	2026	2027	2028
Is een pilot t/m 2026, geen mijlpalen	Is een pilot t/m 2026, geen mijlpalen		
Groningen Centraal			
2025	2026	2027	2028
Polders Oosterland Lappenvoort (POL): DO gereed + SSK-raming	Polders Oosterland Lappenvoort (POL): Vergunningen en ontheffingen verleend	Polders Oosterland Lappenvoort (POL): start uitvoering	
Polders Oosterland Lappenvoort (POL): bestek gereed			
Locatie Steen (Westerbroek): schetsontwerp gereed	Locatie Steen (Westerbroek): Inrichtingsplan VO gereed + kostenraming	Locatie Steen (Westerbroek): Inrichtingsplan DO gereed + SSK-raming Locatie Steen (Westerbroek): bestek gereed	Locatie Steen (Westerbroek): vergunningen en ontheffingen verleend Locatie Steen (Westerbroek): start uitvoering
Oost: Westerwolde			
2025	2026	2027	2028
Geesenberg: Vergunningen en ontheffingen verleend; inrichtingsplan opwerken naar definitief ontwerp en bestek	Werk uitgevoerd		
Ellersinghuizerveld: Conditionerende onderzoeken afgerond; vergunningen en ontheffingen verleend	Werk uitgevoerd		
T Stobke: Vergunningen en ontheffingen verleend; inrichtingsplan opwerken naar definitief ontwerp en bestek	Werk uitgevoerd		
Bundel Natuur			
2025	2026	2027	2028
Voortgangs Rapportage Natuur: 1 april VRN met peildatum 1-1-2025 opgeleverd	Voortgangs Rapportage Natuur: 1 april VRN met peildatum 1-1-2026 opgeleverd	Voortgangs Rapportage Natuur: 1 april VRN met peildatum 1-1-2027 opgeleverd	Voortgangs Rapportage Natuur: 1 april VRN met peildatum 1-1-2028 opgeleverd
Opleveren concept Beheerplan Lieftingsbroek (Q4)			

Bundel Grond			
2025	2026	2027	2028
Verkoopplan	Verkoopplan	Verkoopplan	Verkoopplan
Exploitatieplan	Exploitatieplan	Exploitatieplan	Exploitatieplan
Verkoop gebouwen	Verkoop gebouwen	Verkoop gebouwen	Verkoop gebouwen
Bijzondere transactie/afroondende deal	Bijzondere transactie/afroondende deal	Bijzondere transactie/afroondende deal	Bijzondere transactie/afroondende deal
Vissen voor Verbinding			
2025	2026	2027	2028
Voortgangsrapportage ingediend bij Waddenfonds	Voortgangsrapportage ingediend bij Waddenfonds	Voortgangsrapportage ingediend bij Waddenfonds	Voortgangsrapportage ingediend bij Waddenfonds
Accountantscontrole uitgevoerd			Accountantscontrole eindoplevering uitgevoerd
Faunapassage Grauwedijk - Overschild			
2025	2026	2027	2028
EVZ Graauwe Dijk:			
Bos & Hout			
2025	2026	2027	2028
Vriescheloo: ingericht in 2025	Overige percelen: ingericht in 2026		
Stikstof Liefstingsbroek			
2025	2026	2027	2028
Schetsontwerp voor Liefstingsbroek gereed	Vergunningen en ontheffingen verleend; inrichtingsplan opwerken naar definitief ontwerp en bestek	Starten uitvoering	Uitvoering afgerond
Begeleiden van de vervolg meetwerkgroep	Begeleiden van de vervolg meetwerkgroep	Begeleiden van de vervolg meetwerkgroep	Begeleiden van de vervolg meetwerkgroep
Opstellen plan van aanpak voor breder gebiedsproces inclusief kavelruil	Start gebiedsproces en kavelruil	Gebiedsproces en kavelruil afgerond	

BIJLAGE 8: Kaart regio's en projecten

